

Vår ref.: HRJ

Vår dato: 01.10.03

Deres ref:

Deres dato:

Olje og energidepartementet
Pb 8148 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
01 / 2498 - 343	
DATO 13 OKT. 2003	
AN 631	EKSP.

Høringsuttalelse:

Utredning av konsekvenser av helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten Barentshavet

Olje og energidepartementet har fremlagt ovennevnte utredning til høring, med høringsfrist 1. oktober 2003. Norges Kystfiskarlags høringsuttalelse oversendes herved departementet. Uttalelsen inngår som en del av Coast Cares sammenfatning av aktuelle høringsuttalelser med forlenget høringsfrist 15.10.03. Det vises i den forbindelse til telefonsamtale med Olje og energidepartementets Christer af Geijerstam i forkant av Lofotrådet og Coast Cares konferanse om temaet i Kabelvåg den 2. oktober 2003, der også Norges Kystfiskarlag deltok.

Om Norges Kystfiskarlag

Norges Kystfiskarlag er en selvstendig, demokratisk og politisk uavhengig fagorganisasjon for norske kystfiskere. Organisasjonen organiserer mannskap og fartøyeiere i kystflåten, og arbeider for å ivareta kystfiskernes faglige, politiske, kulturelle og økonomiske rettigheter. Norges Kystfiskarlag representerer nærmere 1.200 medlemmer og mer enn 800 kystfiskefartøy. Norges Kystfiskarlag er en landsomfattende organisasjon med lokalavdelinger spredt over hele landet. Medlemsmassen har likevel sin hovedtyngde i Nord-Norge. Norges Kystfiskarlags medlemmer vil derfor i stor grad bli berørt av en eventuell utvidet petroleumsaktivitet i området Lofoten-Barentshavet. I tillegg til de medlemmer som har sin geografiske tilhørighet i utredningsområdet omfatter dette også øvrige medlemmer som deltar i nord-norske sesongfiskerier, hvorav Lofotfisket er det klart største.

Avgrensning

Følgende utgangspunkt er grunnleggende for Norges Kystfiskarlags vurdering av den fremlagte konsekvensutredningen;

Hvilke konsekvenser vil en eventuell petroleumsaktivitet i området Lofoten - Barentshavet kunne medføre for de som lever av havet, for deres produkter og omsetningen av disse, for kystsamfunnene som helhet, og ikke minst for det biologiske mangfoldet i det aktuelle havområdet som har gitt grunnlag for sysselsetting og bosetting i uminnelige tider?

Det er dette som må være hovedhensynet når Norges Kystfiskarlag skal ta stilling for eller i mot helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet.

Norges Kystfiskarlag vil på denne bakgrunn fremme følgende merknader i saken;

Fiskerinæringens betydning

Norges Kystfiskarlag vil minne om at norsk fiskerinæring er en næring med svært lange tradisjoner, og av stor økonomisk og sysselsettingsmessig betydning, spesielt i Nord-Norge. Lofotfisket, Norges tradisjonelt største og viktigste fiskeri, avhenger av det ressursgrunnlaget som finnes i utredningsområdet fra torsken starter sin gytevandring i Barentshavet, til gytingen skjer i Vestfjordbassenget, og egg og larver driver tilbake til Barentshavsområdet. Dette området har også stor betydning som oppvekstområde også for flere andre av våre kommersielt viktigste fiskeslag, herunder lodde som har en sentral rolle i økosystemet. Historisk går Lofotfisket dokumenterbart ca 1000 år tilbake i tid. Til sammenligning er norsk petroleumsnærings historie begrenset til noen få tiår tilbake. Norges Kystfiskarlag mener dette er et viktig perspektiv å ha med seg i vurderingen av den fremtidige utnyttelsen av ressursene i utredningsområdet.

Grunnlagsrapport 8-b *konsekvenser for fiskerivirksomhet* påpeker at Nord-Norge med ca 10% av landets befolkning, alene står for nesten 50% av antallet registrerte fiskere i Norge. Det understreker hvor viktig fiskerinæringen er for landsdelen, og hvor sårbar landsdelen vil være for eventuelle negative konsekvenser oljevirksomheten kan komme til å påføre fiskerinæringen.

Konsekvenser av økt petroleumssaktivitet for fiskerinæringen

Norges Kystfiskarlag har merket seg at det i Olje og energidepartementets rapport om "Sameksistens mellom fiskerinæringen og oljevirksomheten" fra juli 2003, fremkommer at:

"I den tiden arbeidsgruppen har hatt til disposisjon, har ikke gruppen kunnet samle seg om en konklusjon om at petroleumsvirksomhet vil være forenelig med å ivareta hensynet til fiskeressurser og fiskeriaktiviteter på en god måte i området øst for 400 meters vandedyp i Nordland VI, VII og Troms II."

Arbeidsgruppens representanter fra Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Norges Fiskarlag gikk alle i mot en åpning for petroleumsvirksomhet i dette området av hensyn til det risikobildet dette ville medføre. Norges Fiskarlag gikk i tillegg i mot seismiske undersøkelser og leteboring i området, mens Fiskeridirektoratet gikk i mot leteboring.

Utredningen av *konsekvenser av helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet*, slår gjentatte ganger fast at sesongbetont fiske og kystfiske vil være spesielt sårbart i forhold til en eventuell petroleumssaktivitet. Det gjelder både i form av arealbeslag og fangstap – spesielt i en oppbyggingsfase, til dels operasjonelle ulemper, og ikke minst for konsekvensene av eventuelt oljesøl. Utslipp fra Nordland VI og VII antas å ville ha de mest dramatiske konsekvensene. Utslipp fra Nordland VI antas å kunne nå inn i Vestfjorden og ramme så vel Lofotfisket som det viktige sildefisket på høsten (jf grunnlagsrapport 8-b s. 64).

I sammendragsrapporten utpekes 4 områder som særlig bærende for økosystemet. Disse er; Lofoten-Røstbanken-Vesterålen, Tromsøflaket, Polarfronten og Iskanten. Utredningen slår fast at Tromsøflaket kan berøres av uhellsutslipp både fra Nordland VI, VII og Troms I. Lofoten –Røstbanken –Vesterålen vil kunne berøres av utslipp fra Nordland VI og VII.

Grunnlagsrapport 8-b peker på en rekke mulige virkninger av akutt oljeforurensning som dersom de blir en realitet, vil medføre alvorlige ringvirkninger for kystfisket. Dette gjelder skade på ressursgrunnlaget som vil bety fangsttap, tap av inntekter og sysselsetting for fiskerinæringen i et kortere eller lengre tidsperspektiv avhengig av utslippets omfang, båndlegging av arealer og omfattende restriksjoner i utøvelsen av fisket, samt tilsøling av redskaper – d.v.s praktiske hindringer som kan føre til kortere eller lengre stans i fisket.

I tillegg kommer såkalte *indirekte virkninger*; kvaliteten på fangstene kan reduseres, fangstene kan bli mindre egnet for konsum og tilvirkning, prisfall og økonomiske tap for både fiskere og foredlingsindustri, samt renomme effekter.

Det er en klar mangel ved utredningen at den ikke i tilstrekkelig grad søker å gi svar på hvilke økonomiske, sysselsettingsmessige og eksportmessige ringvirkninger et slikt hendelsesforløp vil ha for kystsamfunnene og for aktørene i fiskerinæringen.

Beregninger presentert i ULB viser at en tapsandel på 20% av rekrutteringen (egg/larver) til en årsklasse torsk, vil kunne gi en restitusjonstid på opp til 8 år, mens 10% rekrutteringstap for sild kan gi opp til 10 års restitusjonstid. I praksis vil reduserte årsklasser som følge av oljeskader dermed medføre redusert fangstgrunnlag over år, noe som vil ha direkte innvirkning på inntjening og sysselsetting i fiskerinæringen – både på hav og land. En slik situasjon vil trolig også kunne få innvikning på bosettingen i fiskeriavhengige kystdistrikt, selv om dette er en faktor som trolig er vanskeligere å beregne statistisk.

Norges Kystfiskarlag er innforstått med at konsekvensutredningen statistisk vurderer faren for utslipp som liten. Utsiktete oljeutslipp fra norsk petroleumsvirksomhet har heldigvis så langt vært en sjeldenhet, og sikkerheten vurderes generelt som høy. Vi vil imidlertid anmerke at det så lenge det er petroleumssaktivitet i et område, alltid vil være en viss fare for at utslipp kan finne sted. Norges Kystfiskarlag mener det er et faktum som må veie tungt når man skal ta stilling i denne saken – ikke minst av hensyn til de mange kystsamfunn som i dag er avhengige av et rent og rikt havmiljø. Utredningen har klarlagt at et utsiktete oljeutslipp under ugunstige forhold vil kunne få alvorlige negative konsekvenser på en rekke områder. *Omfanget* av disse konsekvensene synes imidlertid som påpekt ovenfor, ikke å være tilstrekkelig klarlagt.

Norges Kystfiskarlag finner videre grunn til bekymring når utredningen slår fast at oljevernberedskapen ut fra rådene vind- bølge- og lysforhold, statistisk kun vil ha fra 30-70% effektivitet i det aktuelle området. Norges Kystfiskarlag er innforstått med at dette utgjør tilnærmet samme nivå som for Nordsjøen. Sett i forhold til områdets sårbarhet som oppvekstområde for en rekke av våre kommersielt og biologisk viktigste fiskeslag, samt den forholdsvis korte avstanden til land fra deler av de aktuelle utvinningsområdene, mener Norges Kystfiskarlag likevel at dette ikke kan aksepteres som et tilfredsstillende beredskapsnivå. Det vises her til at beredskapen under ugunstige forhold kan komme til å ha en lavere effekt enn 30%.

I tillegg til den utslippsfaren som relaterer seg direkte til en eventuell oljeutvinning, må det også tas i betraktning den faren som er relatert til økende transport av olje i utredningsområdet som følge av en opptrapping av petroleumssaktiviteten, både på norsk og russisk side. Statistisk anslås denne aktiviteten å utgjøre den største utslippsfaren. Norges Kystfiskarlag vil påpeke at et tilfredsstillende beredskapsnivå i den forbindelse må være et prioritert ansvar for norske myndigheter, *uavhengig* av eventuell videre petroleumsutbygging på norsk side. Det

samme gjelder beredskap ved eventuelle fiskerirelaterte og/eller sivile ulykkestilfeller. Norges Kystfiskarlag ber derfor om at beredskap i så henseende ikke vektlegges som et argument for å åpne for helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet.

Når det gjelder øvrige utslipp relatert til oljevirksomhet; utslipp av produsert vann, borekaks/borevæske, fortrenningsvann, drenasjevann, kjølevann, kjemikalier m.v har Norges Kystfiskarlag merket seg at det i utredning fremgår at denne typen utslipp under *normale driftsforhold*, vil ha en 0-utslippsgrense eller representere svært begrensede utslipp etter tillatelse fra SFT. De miljømessige konsekvensene vurderes ut fra dette som små. Ordlyden utelukker imidlertid ikke at utslipp vil kunne finne sted, f.eks ved driftsavvik. For produsert vann og borekaks/borevæske legger konsekvensutredningen til grunn en driftsregularitet på 95% ved normal drift. Dette tilsier at det selv ved normal drift vil foregå utslipp i 5 % av tiden.

Etter Norges Kystfiskarlags vurdering mangler sammendragsrapporten en grundig redegjørelse for hvilke miljømessige konsekvenser sett i forhold til påvirkning på fisk, larver og egg, fiskens matgrunnlag, samt videre opptak i næringskjeden, denne typen utslipp vil medføre ved eventuelle driftsavvik. Norges Kystfiskarlag er ikke kjent med hvorvidt dette er opplysninger som fremgår av aktuelle underlagsrapporter.

Norges Kystfiskarlag har merket seg at SFT i sin høringsuttalelse påpeker at utredningen *"mangler en vurdering av den totale miljørisiko forbundet med akutt forurensning som helårlig petroleumsvirksomhet kan medføre."* SFT advarer videre mot å åpne nye områder for petroleumsaktivitet før konsekvensene av alle aktiviteter i området er vurdert samlet og forvaltningsplanen ferdigstilt. Spesielt bes Nordland VI og VII, Troms II og de kystnære delene av det øvrige utredningsområdet unntatt fra videre virksomhet inntil nødvendige kunnskapshull er dekket. Norges Kystfiskarlag støtter et slikt syn.

Foruten faren for olje- og miljøutslipp og konsekvenser relatert til dette, vil arealbeslag med påfølgende fangsttap kunne utgjøre en vesentlig ulempe for kystflåten ved en eventuell petroleumsutbygging utenfor Nord-Norge. Dette gjelder spesielt i en oppbyggingsfase. Konsekvensutredningen slår fast at både feltutbygging og rørlegging vil medføre arealbeslag for fartøy med konvensjonelle redskaper. I tillegg er det grunn til å vente at økt seismisk aktivitet vil medføre fangsttap relatert til den skremmeeffekt skyting av seismikk erfaringsmessig har på fisk.

Norges Kystfiskarlag vil påpeke at kystflåten p.g.a sin begrensede mobilitet vil være spesielt utsatt ved arealbeslag, og i svært liten grad vil kunne erstatte tapte arealer gjennom å flytte fiskefelt. Den høye fiskeriaktiviteten i området tilsier at Nordland VI og VII her står i en særstilling. Utredningen påpeker at arealene i disse områdene er *maksimalt utnyttet* under Lofotfisket og at arealbeslag *ikke vil kunne kompenseres* gjennom økt innsats andre steder. Norges Kystfiskarlag minner om at fiskeriaktiviteten i aktuelle område, og langs kysten av Nord-Norge generelt er høy, også utenom Lofotsesongen. Dette fremgår klart av den fiskerikartlegging som er presentert i grunnlagsrapport 8-b om konsekvenser for fiskerivirksomhet.

Arealbeslag som ikke kan kompenseres vil medføre fangsttap. Det innebærer igjen tapte inntekter og tapt verdiskapning for fiskerinæringen og for kystsamfunnene som helhet. Heller ikke på dette området kan Norges Kystfiskarlag se at konsekvensutredningen gir tilfredstillende svar på hvilke økonomiske og sysselsettingsmessige konsekvenser en slik situasjon vil medføre.

Utredningen understreker at det i hovedsak vil være snakk om *midlertidige* arealbeslag tilknyttet en utbyggingsfase. *Hvor lang en slik utbyggingsfase forventes å være, og hvor store tap som kan genereres ut fra dette*, utgjør dermed et interessant spørsmål, som så vidt vi kan se, ikke er besvart i konsekvensutredningen. En eventuell utbygging av nevnte områder ved bruk av FPSO eller andre faste installasjoner, vil etter Norges Kystfiskarlags vurdering medføre permanente arealbeslag som ikke kan aksepteres.

En sammenligning av størrelse og utforming av kontinentalsokkelen i Nord-Norge i forhold til Nordsjøen (se vedlagt kartskisse), gir grunn til å forvente at det ved en eventuell petroleumsutbygging og drift i dette området vil skje en fortetting av så vel arealmessige, som praktiske/driftsmessige o.a konflikter relatert til sameksistens fisk-olje, sett i forhold til det som har vært tilfelle så langt i Nordsjøen. Dette er et forhold som etter Norges Kystfiskarlags vurdering ikke er tilstrekkelig vektlagt i utredningen. Norges Kystfiskarlag vil på denne bakgrunn advare mot å legge en forenklet sammenligning med forholdene i Nordsjøen til grunn for en eventuell åpning for petroleumsakktivitet i området Lofoten- Barentshavet.

Tidsperspektiv

Norges Kystfiskarlag er overrasket over det tilsynelatende korte tidsperspektivet som er lagt til grunn for utredningen. I sammendragsrapportens kapittel 4, s. 50 vises det til at det i et scenario med "middels aktivitetsnivå" antas at all oljeproduksjon vil være avsluttet innen 2026, mens utvinning av gass antas å fortsette etter den tid.

Dette er et svært kort tidsperspektiv, sammenlignet med fiskerinæringens lange tradisjoner i Nord-Norge. Norges Kystfiskarlag er innforstått med at det her kun er snakk om et scenario, der anslagene vil kunne avvike fra ordinær drift. Norges Kystfiskarlag savner imidlertid en klargjøring av hva som vil være et realistisk tidsperspektiv ved en eventuell helårlig petroleumsakktivitet i området Lofoten-Barentshavet.

Sysselsetting

Sysselsettingsveksten i Nord-Norge ved et "høyt aktivitetsnivå" er i utredningen beregnet til ca 2% frem mot 2020. Utredningen slår ganske riktig fast at dette vil være en positiv men *begrenset* vekst. Det knytter seg imidlertid stor usikkerhet til disse tallene. Det fremstår videre som uklart hvorvidt det her dreier seg om etablering av nye nord-norske arbeidsplasser, eller i hovedsak en kanalisering av arbeidstakere som allerede er ansatt i oljenæringen andre steder i landet, til Nord-Norge. Det er i den forbindelse verd å merke seg at utredningen innledningsvis slår fast at virksomheten i en utbyggingssituasjon er funnet å gi "signifikante positive effekter sysselsettingsmessig, spesielt i områder av landet med etablert petroleumskrelatert virksomhet (Vestlandet og Oslo-regionen)".

Sysselsettingseffekten vil variere regioner og distrikt i mellom. Norges Kystfiskarlag vil påpeke at en slik situasjon i verste fall vil kunne medføre ytterligere regional sentralisering der de distrikt som ikke blir begunstiget med oljereelatert virksomhet vil kunne bli taperne. Dersom dette er fiskeriavhengige områder som kanskje i tillegg opplever å bli berørt av eventuelle negative konsekvenser for fiskerinæringen som oljevirkomheten fører med seg, kan disse samfunnene bli utsatt for en dobbel negativ effekt som påvirkere utviklingen i lokalsamfunnene.

Fremtidig rekruttering til fiskerinæringen

Utredningen slår fast at oljevirkomheten i liten grad vil rekruttere ansatte fra fiskerinæringen. Norges Kystfiskarlag ser likevel ikke bort fra at det som en konsekvens av en eventuell oljeutbygging, i fremtiden vil kunne bli økt konkurranse om den nord-norske ungdommen

ved valg av utdanning og yrke. Norges Kystfiskarlag mener dette er en problemstilling som er alt for overflatisk behandlet i konsekvensutredningen.

Fiskerinæringen står dessverre i dag overfor en situasjon der rekrutteringen er betydelig vanskeliggjort som følge av strenge reguleringer og lukking av fiskeri. Dette har rammet kystflåten spesielt hardt. En ytterligere rekrutteringssvikt til denne viktige nord-norske næringen vil kunne få store sysselsettingsmessige, verdimessige og befolkningsmessige konsekvenser for landsdelen, samtidig som viktig kunnskapsoverføring kan gå tapt. Gitt det korte tidsperspektivet som er lagt til grunn i ULB vil Norges Kystfiskarlag advare mot å se oljenæringen som en redning ved en eventuell fremtidig sysselsettingssvikt i fiskerinæringen.

Konklusjon

Med riktig forvaltning vil fiskeressursene i motsetning til oljeressursene, kunne forbli en evigvarende fornybar ressurs. Fiskerinæringen må derfor også i fremtiden få være bærebjelken i de nord-norske kystsamfunnene. Norges Kystfiskarlag vil advare mot å la seg blende av forventningene om et nytt oljeeventyr i Nord-Norge på en slik måte at man ofrer fiskerinæringen med sine tusenårige tradisjoner som bærebjelke langs kysten, eller utsetter denne for alvorlig risiko, til fordel for kortsiktige gevinster fra en oljevirksomhet i området Lofoten - Barentshavet. Ut fra den diskusjonen som har vært om saken vil Norges Kystfiskarlag også advare mot å la et eventuelt erstatningsregime bli en "hvilepute" som gjør at viktige biologiske -, nærings- og samfunnsmessige konsekvenser oversees.

Utredningen avslører en rekke usikkerhetsmomenter knyttet til petroleumsaktivitet i utredningsområdet, og viser at konsekvensene av utilsiktede oljeutslipp vil være alvorlige. Konsekvensene synes imidlertid ikke tilstrekkelig klarlagt. Norges Kystfiskarlag viser til at Statens Forurensningstilsyn i sin uttalelse til saken påpeker at det gitt de sannsynlighetene for oljeutslipp som er beregnet i underlagsrapportene for ULB *grundig må vurderes om det er ønskelig å utsette Norges mest verdifulle havområder for en slik sannsynlighet for skade.* Havforskningsinstituttet advarer i sin høringsuttalelse mot petroleumsaktivitet i områdene fra Lofotodden til Tromsøflaket.

Norges Kystfiskarlag krever på denne bakgrunn at norske myndigheter ikke tillater petroleumsaktivitet i området Lofoten -Barentshavet som på noen som helst måte kan komme til å sette norske fiskerier, norske fiskeressurser og Norges markedsmessige rennome som fiskerinasjon i fare.

På bakgrunn av de opplysninger som foreligger i saken, de forventede konsekvenser, og de konklusjoner som er gjort både fra arbeidsgruppen som har vurdert mulig sameksistens mellom fiskerinæringen og oljevirksomheten, og i høringsuttalelsene fra SFT og Havforskningsinstituttet, går Norges Kystfiskarlag i mot videre prøveboring, utbygging og drift av Nordland VI, Nordland VII, Troms II samt de kystnære delene av det resterende området.

Dette av hensyn til fiskeriene og til fiskeressursene.

Med vennlig hilsen

Norges Kystfiskarlag

Geir-Olaf Sørensen
Geir-Olaf Sørensen

Daglig leder

Hilde Rødas Johnsen
Hilde Rødas Johnsen
saksbehandler

